

Impact
Factor
3.025

ISSN 2349-638x

Refereed And Indexed Journal

**AAYUSHI
INTERNATIONAL
INTERDISCIPLINARY
RESEARCH JOURNAL
(AIIRJ)**

UGC Approved Monthly Journal

VOL-IV

ISSUE-X

Oct

2017

Address

• Vikram Nagar, Boudhi Chouk, Latur.
• Tq. Latur, Dis. Latur 413512 (MS.)
• (+91) 9922455749, (+91) 8999250451

Email

• aiirjpramod@gmail.com
• aayushijournal@gmail.com

Website

• www.aiirjournal.com

CHIEF EDITOR – PRAMOD PRAKASHRAO TANDALE

October 2017 – Index

32.	Lalit Nagar, Lamo Ringzin And K.N. Dwivedi	Concept of Ideal formulation (Yoga) in Charak Samhita	147 To 151
33.	Ms.Meghana Joshi	To Study The Bird Diversity And Suggestion For An Ecological Park Plan of Gandhari Birding Area As A Urban-Restoration Project	152 To 158
34.	Smt. Pratibha Bhimrao Gaikwad	E-Resources in Library	159 To 161
35.	विवेक पाठक	मौर्य सम्राट अशोक के अंतर्गत प्रशासनिक व्यवस्था	162 To 169
36.	डॉ.निभा शांतीलाल उपाध्याय	डॉ.रामप्रकाशजी के काव्य में आधुनिक वार्थवाद	170 To 174
37.	ज्योति	हिन्दी की वर्तमान स्थिति	175 To 176
38.	डॉ. बालाजी श्रीपती भुरे	कृष्णा अग्निहोत्री की कहानियों में नारी चेतना : संवेदना एवं स्वरूप	177 To 181
39.	संभाजी शंकर कांबळे	महात्मा जोतिबा फुले यांचे स्त्री-शिक्षणविषयक कार्य	182 To 185
40.	पदमाकर सदाशिव	राजर्षी छत्रपती शाहु महाराज व क्रीडाक्षेत्र	186 To 189
41.	गजेंद्र मोतिरामजी शेन्डे व डॉ. मनोज अरमरकर	विदर्भाच्या ग्रामीण व शहरी भागातील सांघिक खेळांच्या विकासाचे तुलनात्मक अध्ययन	190 To 196
42.	ईश्वर सिताराम बोरसे	कनिष्ठ महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांचे सामाजिक समायोजन आणि अभ्यास सवयी यांतील सहसंबंधाचा अभ्यास.	197 To 199
43.	डॉ. लहू वाघमारे	व्यंकटेश माडगूळकरांच्या कथांमधील दलित पात्रांची आदर्शमूल्ये	200 To 203
44.	ए.एच.भोंडवे व डॉ. आठवले संहिता	वित्त आयोग आणि स्थानिक स्वराज्य संस्था	204 To 210
45.	डी. के. डाके	व्यक्तिमत्व विकासात चित्रपटाची भूमिका : एक समाजशास्त्रीय अभ्यास	211 To 213
46.	पंडगे संतोष रमेशराव	महात्मा गांधीजीचे सत्याग्रह संकल्पनेविषयी तात्विक विचार	214 To 215
47.	डॉ. विजया विनायक पाटील	पीएच.डी च्या विद्यार्थ्यांची 'स्व-ओळख - जीवन कौशल्य' : एक अभ्यास	216 To 220

पीएच.डी च्या विद्यार्थ्यांची 'स्व-ओळख - जीवन कौशल्य' : एक अभ्यास

डॉ. विजया विनायक पाटील

सहा. प्राध्यापक

शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा,

य.च.म.मु.विद्यापीठ, नाशिक

प्रास्ताविक :

जागतिकीकरणामुळे आपण विश्व समुदायाचे नागरिक आहोत जागतिक स्तरावर नागरिकांचे स्वातंत्र्य, शिक्षण, आरोग्य ह्याविषयी कार्य करणारी संस्था युनायटेड नेशन्स ऑर्गनायझेशन आहे नागरिकांचे जीवन संपन्न करण्यासाठी कोणते शिक्षण असावे. ह्या हेतूने वर्ल्ड हेल्थ ऑर्गनायझेशन (WHO), UNFPA, UNICEE यांच्या सहकार्याने १९९० मध्ये 'जीवन कौशल्ये' ह्या कल्पनेच्या उदय झाला.

"Life skill education is designed to facilitate the practice and reinforcement of psychosocial skill in a culturally and developmentally appropriate way; it contributes to the promotion of personal and social development, the prevention of health social problems, and the protection of human rights."

वरील व्याख्येवरून खालील महत्वाच्या बाबी लक्षात येतात.

१ विश्वातील कोणत्याही नागरिकांचे मानवी हक्कांचे संरक्षण, पालन.

२ आरोग्य विषयक व सामाजिक समस्यांना प्रतिबंध करणे

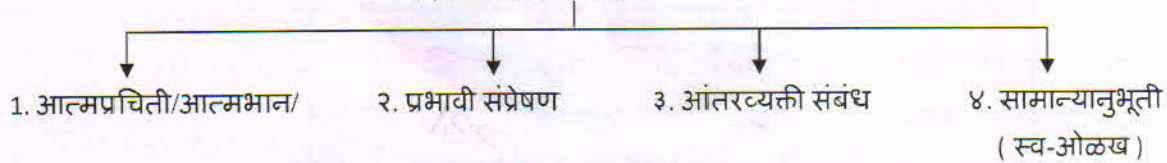
३ व्यक्तीच्या मानसिक व सामाजिक कौशल्यांच्या विकासाकडे लक्ष पुरविणे ह्या बाबी अपेक्षिलेल्या आहेत. हा विकास करतांना तो समर्पक अशा समाजमान्य मार्गाने करावा असेही सांगितलेले आहे.

WHO ने सामाजिक, मानसशास्त्रीय व भावना विषयक कौशल्ये पुढीलप्रमाणे सांगितलेले आहे

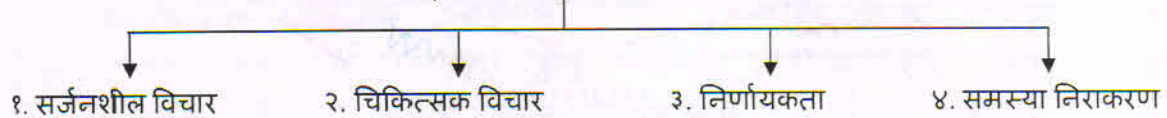
जीवन कौशल्ये

जीवनकौशल्याचे पुढीलप्रमाणे ३ भागात वर्गीकरण करता येते.

अ) सामाजिक कौशल्ये

आ) मानसशास्त्रीय कौशल्ये

इ) भावनाविषयक कौशल्ये

स्व - सामर्थ्य :- स्व-सामर्थ्य ओळखण्यासाठी महत्वाची गोष्ट म्हणजे स्वतःला जाणून घेणे समजून घेणे. व्यक्ती स्वतःला ओळखू शकली नाही तर दुसऱ्याला कशी ओळखेल? प्रभावीपणे कार्य करण्यासाठी 'स्वः' बद्दलचे ज्ञान नसणे हा मोठा अडथळा ठरतो. स्वतःला ओळखण्याची सुरुवात आणि स्व-योग्यता यांचा खूप जवळचा संबंध आहे